

CONCURRENTIE METEN IN DE PRAKTIJK

VRIJDAG 9 FEBRUARI 2018

MARINUS IMTHORN

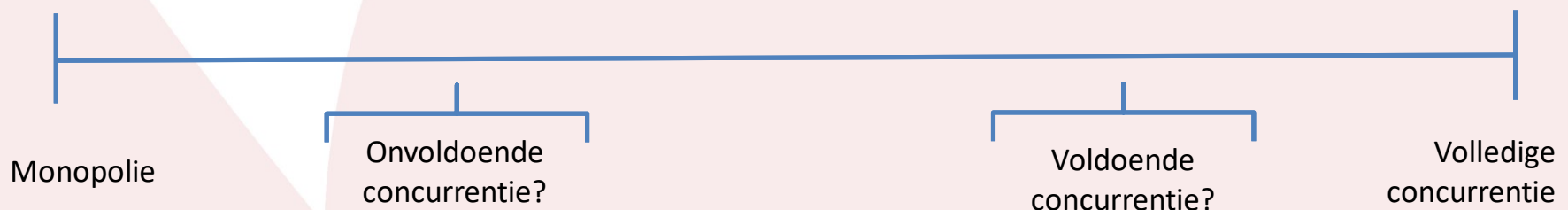
SENIOR ONDERZOEKER FTAC

Inhoud van deze presentatie

1. Uitleg hoe mededingingsautoriteiten concurrentie op een markt meten
2. Toepassing op de markt voor MKB-financiering in Nederland

Het concept concurrentie

- Concurrentie heeft bewezen voordelen voor de maatschappij. Ook in kleine economieën.
- Concurrentie is grotendeels onzichtbaar
- Concurrentie is geen nominale variabele
- Concurrentie verandert over tijd
- Er is geen universele benchmark

Hoe meet je concurrentie?

1. Directe manier (zelden)

- Kwantitatieve uitspraak
- Lerner-index
- Boone-indicator
- Panzar-Rosse model

2. Indirecte manier (meestal)

- Kwalitatieve uitspraak
- *Structure-conduct-performance* paradigma
- 5-krachten model van Porter
- Bronnen van 'marktmacht'
- Meerdere indicatoren die samen inzicht geven in de concurrentie

Inputs voor een concurrentie-analyse

Marktstructuur

- Aantal aanbieders en afnemers
- Marktaandeelen en concentratiegraad
- Potentiele concurrentiedruk
- Capaciteitsrestricties
- Verticale integratie

Gedrag van aanbieders en afnemers

- Prijsgedrag aanbieders
- Productdifferentiatie
- Verkoopmethoden (bijv. koppelverkoop)
- Zoek- en overstapedrag afnemers
- Risico op coördinatie (bijv. kartels)

Marktuitlekomsten

- Ontwikkeling van de winst
- Ontwikkeling van de kosten
- Innovaties door aanbieders
- Tevredenheid afnemers

Relevante wet- en regelgeving

- Prijsregulering
  - Beperking aantal aanbieders
  - Vergunningseisen
  - Informatieverplichtingen
-

Rol van de FTAC

- Primair: handhaven van kartelverbod en verbod misbruik machtspositie
- Maar ook:
  - Voorlichten over concurrentie(regels)
  - Monitoren van grote fusies en overnames
  - Marktonderzoek naar de mate van concurrentie + concurrentie-knelpunten
  - Aanbevelen hoe concurrentie te vergroten (advocacy)

Inhoud van deze presentatie

- ~~1. Uitleg hoe mededingingsautoriteiten concurrentie op een markt meten~~
2. Toepassing op de markt voor MKB-financiering in Nederland

MKB-financiering in Nederland

- “Wat is uw definitie van het MKB?”
- Veel geld: ongeveer 135 miljard euro in 2014
- ABN, ING en Rabobank voor meer dan 90% van alle MKB’ers belangrijkste financieringsbron. Vooral roodstaan op de zakelijke betaalrekening
- Andere banken na kredietcrisis minder actief of gestopt
- Alternatieve financiering in opkomst maar nog zeer beperkt in omvang
- Veel aandacht vanuit de overheid voor financiering van het MKB → klachten over beperkte toegang tot financiering

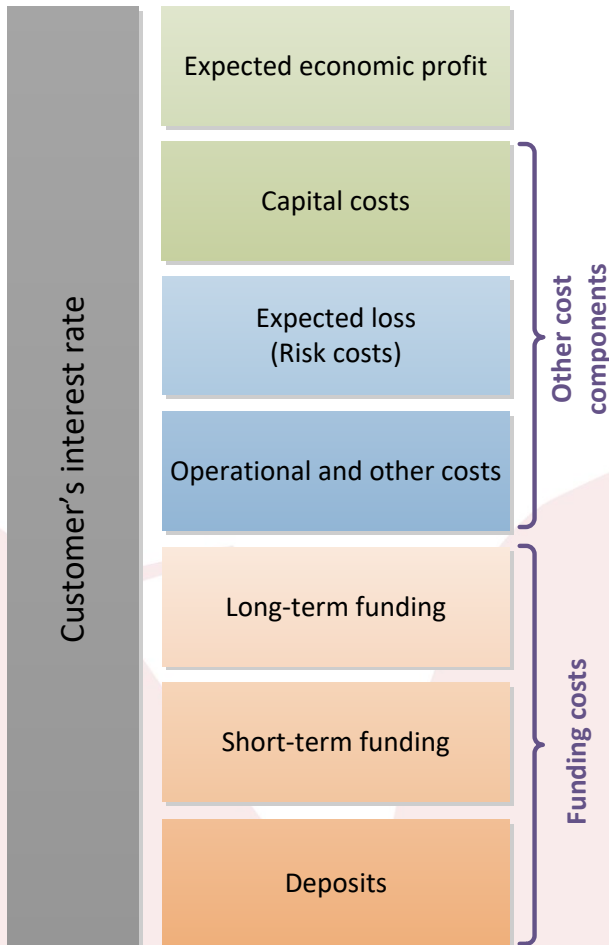
Kern van de ACM-studie (2015)

- Belangrijkste conclusies:
  - Concurrentie op de markt voor MKB-financiering is niet optimaal
  - Bovendien is de concurrentie afgenomen de laatste jaren
- Vier aanbevelingen om concurrentie te vergroten
- Aanbevelingen door gerichte follow-up deels overgenomen

Bronnen van marktmacht

- Capaciteitsrestricties bij banken
- Hoge toetredingsdrempels
- Hoge zoekkosten voor bedrijven
- Hoge overstapdrempels voor bedrijven
- Risico op stilzwijgende coördinatie tussen banken

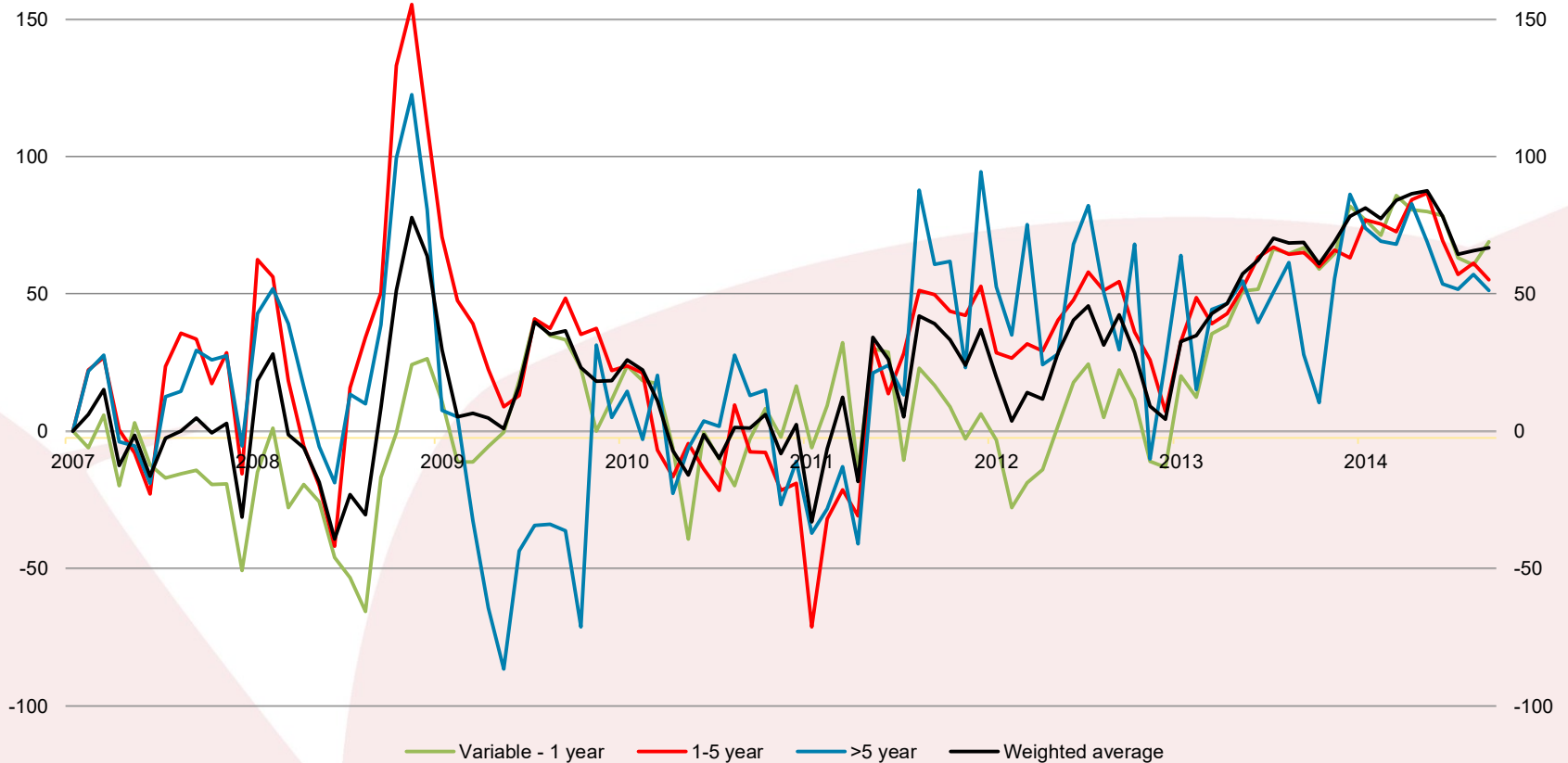
Ontwikkeling van de winstmarge (1/2)

- Data over periode 2007 - 2014
- Gemiddelde rente per maand van nieuwe financieringen
- Financieringskosten op basis van spaarrente, 6-maands Euribor en CDS-spread
- Operationele en overige kosten constant
- Data over verwachte verliezen van DNB
- Kapitaalkosten o.b.v. ROE-doelen van banken zelf
- Verwachte winst op het moment van verstrekken financiering

Ontwikkeling van de winstmarge (2/2)

Difference in profit margin compared to january 2007, in basis points

Aanbevelingen n.a.v. onderzoek

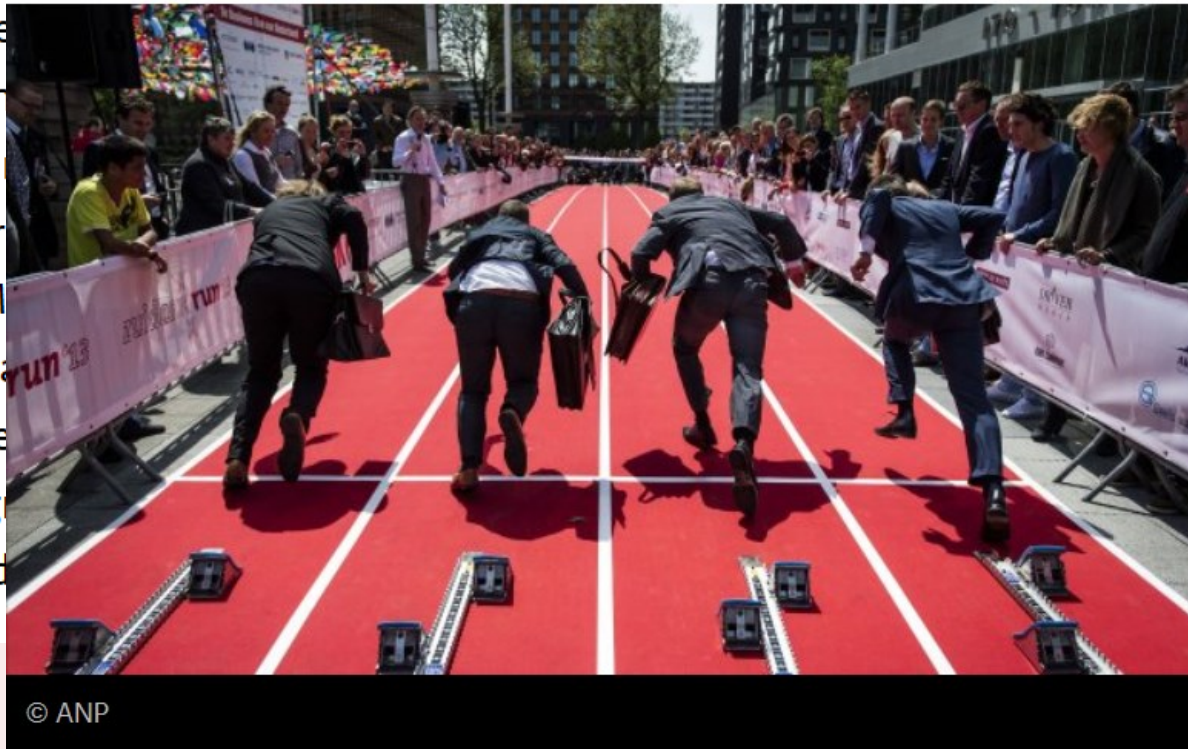
- **Verlaag toetredingsdrempels**
  - Proportionele regelgeving en toezicht voor kleinere banken
  - Aanpakken van het *too-big-to-fail* probleem
- **Verlaag zoek- en overstapkosten voor bedrijven**
  - Meer informatie over productaanbod en aanvraagproces
  - Eerder informeren over aflopen rentevaste periode
  - Eerlijke wijze van berekenen van de boeterente bij overstappen
  - Betere overstapservice of liever: portabiliteit van bankrekeningnummers
- **Verminder risico op stilzwijgende coordinatie**
  - Herziening of afschaffing van de ‘basisrente’
  - Stimuleren van toetreding (via lagere drempels)
- **Belemmer opkomst alternatieve financieringsbronnen niet**
  - Proportionele wet- en regelgeving
  - Stimuleringsmaatregelen van de overhead niet alleen via de banken

Follow-up na publicatie

ING reactie 09 juni 2016 15:30

Kabir
mark
AFM en DNB breken barrière met 'bankvergunning light'

0 0 0 0

© ANP

Ministe
02-07-2 Econon
dat ee 'Concu
'Kredie en Mar
moet l voor M
Nederl
algeme
belang
gezond

van
ek ACM)
ument
markt
h in
nd het
t een

Meer informatie?

- Bekijk de infographic op mkb.acm.nl
- Download het ACM-rapport via [deze](#) link
- Lees [hier](#) de reactie van de Nederlandse regering op dit rapport
- Stuur een e-mail naar marinus.imthorn@gmail.com
- Felis karnaval!